

РЕЦЕНЗИЯ

от Ангел Симеонов Калайджиев,
професор в юридическия факултет на
Софийския университет “Свети
Климент Охридски”, д.ю.н.

относно конкурс за получаване на
академичната длъжност „професор“
по професионално направление 3.6
Право (Гражданско и семейно право),
обявен от Софийския университет
„Свети Климент Охридски”

1. Информация за конкурса

По обявения от Софийския университет „Свети Климент Охридски” конкурс за „професор по право (Гражданско и семейно право)” в образователно направление 3.6, обявен в „Държавен вестник“, бр. 64 от 03.08.2018 г., участва един кандидат – Павел Атанасов Сарафов, доцент в юридическия факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”, Катедра “Гражданскоправни науки”.

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Гражданскоправни науки“ към юридическия факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Участвам в състава на научното жури съгласно Заповед № РД 38-589/21.09.2018 г. на ректора на Софийския университет.

2. Информация за кандидата

Павел Сарафов се е дипломирал в юридическия факултет на Софийския университет “Св. Кл. Охридски” през 1987 г. През 1988 г. е придобил юридическа правоспособност след преминал стаж и полагане на теоретико-практически изпит пред комисия от Министерството на правосъдието.

През 1988 г. след спечелване на конкурсен изпит доцент Сарафов е започнал работа като асистент по гражданско и семейно право във Висшия институт на МВР.

През 1997 г. е бил на специализация по въпросите на “Правата на човека” в Атинския университет.

3. Изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност.

През 2001 г. на Павел Сарафов е дадена научната и образователна степен „доктор по право“ в юридически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ София по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право) след защита на дисертационен труд на тема: “Правото на собственост и неговите ограничения.”

Павел Сарафов е утвърден преподавател. От 1992 г. той работи в юридическия факултет на Софийския университет “Свети Климент Охридски”, отначало като асистент, от 1997 г. като старши асистент, а от 2000 г. като главен асистент. От 10.04.2013 г. Павел Сарафов е доцент.

Като асистент доцент Сарафов е водил семинарни занятия по гражданско право – обща част, вещно право, облигационно право, семейно и наследствено право, търговско право. През периода 2010 – 2012 г. е водил лекционен курс по Основи на частното право в редовната форма на обучение в специалността Международни отношения към юридическия факултет на Софийски университет “Свети Климент Охридски”. От учебната 2012 – 2013 г. води лекционен курс по вещно право на студенти от редовния и задочен курс на обучение в същия факултет.

От месец февруари 2002 г. Павел Сарафов постъпва на работа във Великотърновския университет “Св. Св. Кирил и Методий”, като първоначално води лекции по дисциплината Търговско право в редовната и задочна форма на обучение, а впоследствие по дисциплината Търговско право II част. От зимния семестър на учебната 2013 – 2014 г. и до настоящия момент изнася лекционния курс по вещно право за студентите от редовната и задочна форма на обучение в III курс на юридическия факултет на Великотърновския университет.

За участие в посочения конкурс доцент Павел Сарафов е представил следните трудове: една монография – „Съседското право като институт на

вещното право в България“, С., “Сиела”, 2018, и три статии - Съотношение между способите за защита на вещни права. – В: *сп. Търговско право*, 2017, № 2, с. 17 – 31; Идеологическият подход при осмислянето на правото на собственост и неговите познавателно-понятийни последици за гражданското право. – В: Сборник научни изследвания в памет на Теодор Пиперков. В. Търново, Университетско издателство “Св. св. Кирил и Методий”, 2016, с. 161 – 176; Относно факторите за установяване възгледа за правото на собственост в модерното частно право. – В: Theo Noster. Сборник в памет на гл. ас. Теодор Пиперков. С., Университетско издателство “Св. Кл. Охридски”, 2014, с. 175 – 185.

От 1.12.1993 г. Павел Сарафов е адвокат в Софийската адвокатска колегия.

4. Оценка на представените за рецензиране трудове

4.1. Сред научната продукция на кандидата особено място заема представения от него хабилитационен труд - монографията „Съседското право като институт на вещното право в България“. Монографията е с обем 222 стр. и се състои от въведение, девет глави и заключение. Тя е оригинален труд, съдържащ ценни научни приноси. Работата представлява първото монографично изследване в българската процесуална литература, в което се разглежда съседското право като самостоятелен институт на вещното право. Трудът съдържа задълбочен анализ на правната уредба, теорията и практиката на съседското право.

Авторът е анализирал критично цялата българска литература, посветена на съседското право, както и сериозни чужди – немски и английски изследвания. Задълбочено са обсъдени съвременните теоретични виждания в тази област. Научният апарат е богат, а цитирането е точно и добросъвестно.

В хабилитационния труд авторът е съчетал умело различни методи на научно изследване, което е несъмнено негово достойнство. С най-голям успех в изследването са използвани историческият и позитивистичният методи, което се обуславя от спецификата на явленията.

Хабилитационният труд съдържа следните основни научни приноси.

Безспорен научен принос на автора е научното обосноваване на съседското право като самостоятелен институт на вещното право у нас. Този извод се основава на задълбочен анализ на обективните причини, които обособяват института, а именно необходимостта да се балансират интересите на различни правни субекти и да се позволи упражняването на правата върху съседни или близкостоящи недвижими имоти. Тези причини налагат правният ред да установи специални правила за поведение, чрез които да се урегулира степента, в която носителят на вещно право върху един имот може да упражнява своето право, без да провокира защитата на вещното право върху съседния имот (“съседско право”).

Несъмнен научен принос на монографията е предложената от автора научна дефиниция на понятието за института на съседското право, както и определянето на съседското право като институт на ограничението, който внася корекции при упражняването на правото на собственост и другите вещни права върху недвижими имоти. Достижение на автора е изводът му, че съседското право регулира единни по вид обществени отношения, които са обединени от сходни цели, сходни принципи на съществуване и сходен механизъм на практическо осъществяване.

Приносен характер има историческият анализ на съседското право по отменения Закон за имуществата, собствеността и сервитутите (ЗИСС). Обоснован е установеният от автора предмет на регулиране на института на съседското право по Закона за собствеността (ЗС), което се характеризира с ограничаване на частната собственост – характеристика, която се променя след процесите на реституцията и приватизация. Научно обоснован е изводът, че съседското право по ЗС съществува при относително висока степен на приложение на градоустройственото (благоустройственото) законодателство, т.е. на публичноправни норми, както и тезата, че и по ЗС съседското право, независимо от лаконичността на уредбата (за разлика от ЗИСС), е институт, различен от института на поземлените сервитути.

Научен и приносен характер разкрива задълбоченият анализ на адресатите на съседското право. Обособени са основните адресати на този институт - титулярите на вещни права върху недвижими имоти, владелците и квазивладелците. Разгледани са и ползувателите на недвижими имоти на облигационно основание, които се намират в двойствено правно положение

(защото те не са носители на вещни права, но са адресати на правни норми, уреждащи отношенията между съседни имоти). Обоснован е изводът на доцент Сарафов, че тази двойственост ги прави непълни адресати на съседското право – защото те не се ползват с правната защита, с която се ползват вещните права, и не могат да установяват тежести във връзка с положението на съседство относно недвижимите имоти и др.

Безспорно приносен характер разкрива направеното в монографията аргументирано разграничение между ограниченията, произтичащи от поземлените сервитути, и тези от съседското право: различната активна материалноправна легитимация; функционалната равнопоставеност на имотите по съседското право (при сервитутите има обособяване на имотите на господстващ и служещ); пространственото локализиране на свързаните със сервитутите ограничения, за разлика от ограниченията, произтичащи от съседското право; еднопосочният характер на ограниченията на сервитутите и установяването им само относно един друг имот (докато ограниченията от съседското право са като правило с взаимен характер и се отнасят до всички недвижими имоти, които граничат или се намират в близост до имота).

Приносни моменти се съдържат в задълбочения научен анализ на отношенията, предмет на регулиране на съседското право, относно тяхното съдържание, субекти, участници и характер - вещноправен, относителен и колизионен. Принос на автора е изводът, че правата и задълженията по съседските правоотношения са с функционален и помощен характер, както и че те нямат самостоятелно съществуване извън материалните имуществени права във връзка с недвижимите имоти. Достойство на работата е задълбоченият научен анализ на задълженията на съседство за непречене при упражняване на своето право и за търпене на въздействието, идващо от упражняването на права спрямо чуждия имот. Приносен характер има и разкриването на симетричното, но не и реципрочно съдържание на съседските отношения

Нова за българската литература е научната класификация на съседските правоотношения, извършена в зависимост от различни критерии: еднородни и нееднородни съседски правоотношения; правоотношения между субекти, титуляри на идентични права, и правоотношения между субекти, титуляри на различни права; правоотношения, свързани с непосредствено съседни имоти и

правоотношения, свързани с имоти, съседството на които е опосредено от други имоти.

Нов и приносен характер има изследването на колективното начало като принцип при уреждане на съседски отношения в рамките на етажната собственост, чийто израз са например решенията на общото събрание, съсобствеността върху общите части, отношенията с отношенията с доставчиците на топлинна енергия, ограниченията при упражняване на правата в етажната собственост и др.

Към автора би могло да се отправят някои препоръки за разширяване на изследването – например би могло сравнителноправният анализ да обхване правото на държавите от романския правен кръг, чиято уредба е по-близка до нашата от немската и австрийската.

Тази препоръка обаче по никакъв начин не променя генералната оценката, че работата е оригинален научен труд с многобройни и важни научни приноси.

4.2. За участие в конкурса кандидатът е представил три статии.

Приносен характер в статията “Съотношение между способите за защита на вещните права, сп. Търговско право, 2017, бр. 2, има изследването на особеностите, процесуалния режим, правните свойства, съотношението и взаимодействието между различни способности за защита на вещни права. Нова за българската литература е констатацията за свобода на избора при използването им.

В статията “Идеологически подход при осмислянето на правото на собственост и неговите познавателно-понятийни последици за гражданското право“, публикувана в “Сборник научни изследвания в памет на Теодор Пиперков”, В. Търново, УИ “Св. св. Кирил и Методий”, 2016 г., се изследва влиянието на идеологията върху гражданскоправните разбирания за правото на собственост. Принос на автора е разкриването на причините за идеологическата намеса в гражданскоправното понятие за правото на собственост и анализът на формите на идеологическото влияние върху цивилистичното разбиране на това право. Нов за нашата литература е анализът на влиянието на идеологията върху понятието на правото на собственост в Германия.

Статията “Относно факторите за установяване на възгледа за правото на собственост в модерното частно право” е публикувана в “Theo poster. Сборник в памет на гл. ас. Теодор Пиперков”, София, УИ “Св. Климент Охридски”, 2014 г. Приносен характер има направеният в статията извод, че юридическото понятие за правото на собственост е практически ориентирано и обслужва юридическото правоприлагане. Нов за българската литература е анализът на генезиса на римскоправната триада на собствеността и на възгледите за правото на собственост през епохата на феодализма. Изяснени са и причините, поради което правото изоставя феодалния модел и се насочва към римскоправното понятие.

5. Заключение

Представените за конкурса научни трудове на доцент Павел Сарафов – както хабилитационният труд, така и останалите, по качества отговарят и даже надхвърлят изискванията на закона. В тях се съдържат многобройни ценни научни приноси. Кандидатът е демонстрирал своите възможности да формулира и аргументира научните си тези. Изводите му имат и голямо практическо значение.

Павел Сарафов е изтъкнат преподавател с дълъг учебен стаж в юридическия факултет на Софийския университет „Свети Климент Охридски“ и Великотърновския университет „Свети свети Кирил и Методий“, обичан и уважаван както от колегите си, така и от студентите, на които преподава.

Предвид изложеното, убедено предлагам за „професор“ по професионално направление 3.6. „Право, специалност „Гражданско и семекно право“ в юридическия факултет на Софийския университет „Свети Климент Охридски“ да бъде избран Павел Атанасов Сарафов.

София, 27 ноември 2018 г.

С уважение: _____